

เทศน์เช้า วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังนิดหนึ่ง ฟังเรื่องทุกข์ สัจธรรมความจริง เห็นไหม กรรม กรรมกรกระทำของเรา กรรมกรกระทำแล้วเกิดขึ้น เวียนตายเวียนเกิด เวลาเราตายไปแล้วกรรมพาเกิด มันไม่มีโอกาสแก้ไข เราไม่มีโอกาสแก้ไข เพราะว่ากรรมมันพาเราเกิดขึ้นมา กรรม กระแสของกรรม

ขณะที่ปัจจุบันเราแก้ไขของเราได้ แต่เวลาเราตายไปแล้ว พอตายไปแล้วนี่หมดโอกาส พอหมดโอกาสแล้วแต่ นี่กรรมพาเกิด โอกาสอันนั้นเราไม่มี แต่เกิดมาแล้วเรามีโอกาสของเรา เราจะทำกรรมอย่างไร โอกาสของเรามีอยู่

กรรมคือการกระทำ พระพุทธเจ้าสอนเรื่องกรรม ให้เชื่อเรื่องกรรม ถ้าทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ทำดีต้องได้ดี แต่ทำดีของเรา ดีขนาดไหนมันก็เป็นดีของเด็กๆ เห็นไหม ดีของผู้ใหญ่ ดีของผู้ที่มีอายุ คนที่มีประสบการณ์ทางโลกมาก ความดีของเขา เขาต้องทำความดีถึงที่สุดของเขา ความดีมันถึงมีหลายขั้นตอน

พอเราบอกทำความดีแล้ว เราก็ว่าทำความดีกันแล้ว ความดีของบุคคลมันแล้วแต่ของบุคคล เห็นไหม ทาน สีล ภาวนา เรื่องของทานมันทำแสนยาก ทำแสนยากสำหรับคนที่ไม่เคยทำ แต่คนที่เคยทำแล้วมันทำตามสะดวกสบายของเขา ทานนี้ทำแสนยากของโลกเขาเพราะอะไร เพราะความตระหนี่ เห็นไหม ทานถึงมีผล มีผลของการกระทำของใจ

การกระทำของกาย เห็นไหม เราได้สิ่งของมาแล้วเราถวายนี้ มันเป็นเรื่องการกระทำของกายที่หลัง แต่ใจเจตนาของมัน เห็นไหม มันมีความเจตนาของมันที่มันจะกระทำ มันคิดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่าจะอยากจะทำบุญกุศล ถ้าทำบุญกุศล นั้นนะทำเรื่องของกิริยาของใจ

กิริยาของใจอย่างหนึ่ง กิริยาของกายอย่างหนึ่ง ถ้ากายทำอย่างหนึ่ง กายทำยาก แต่ความตระหนี่ถี่เหนียวมันอยู่ที่ใจ ถ้าคิดแปลงใจได้แล้ว ทาน สีล ภาวนา ความดีอย่างหยาบๆ ความดี

อย่างกลาง มีศีล ถือศีลให้บริสุทธิ์ ถ้าถือศีลบริสุทธิ์ขึ้นมา มันทำนะ มีศีลจะมีสมาธิ สมาธิมันจะทำความดีได้ ถ้าสมาธิขึ้นมาไม่ได้ มันก็เป็นความคิดของเรา

สัมมาสมาธิกับสมาธิของปุถุชนเรามันต่างกัน สัมมาสมาธินี้กดให้กิเลสมันสงบตัวลง ถ้าสมาธิอย่างเรา สมาธิความตั้งใจมั่น สมาธิของเรามีอยู่ เราทำสิ่งใดก็ได้ เราทำของเรา เราว่าเรามีสมาธิอยู่ เราทำไม่มีความผิดพลาดนั้นคือสมาธิ สมาธิของปุถุชนนี้มันมีอยู่โดยดั้งเดิม สมาธินี้ถ้าเราไม่มีอยู่ของมนุษย์แล้ว มนุษย์เราจะเสียดิไป อันนี้เป็นสมาธิ

แต่ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาดี คือสมาธิที่ว่ามันเป็นสัมมาสมาธิที่สามารถชำระกิเลสได้ เห็นไหม มันชำระกิเลสได้ด้วยความหยาบๆ ถ้าใครทำความสงบของใจ ใครเคยทำความสงบจะรู้ บอกว่าถ้าจิตมันสงบมากๆ มันถึงกับปล่อยกายได้นะ มันปล่อยความรู้สึกทั้งหมดเลย

กิเลสอย่างหยาบๆ มันชำระได้ แต่มันไม่สามารถชำระโดยสมุจเฉตปหาน ถ้ามันจะชำระโดยสมุจเฉตปหานนั้น มันต้องใช้ปัญญา ปัญญาตัวที่ชำระกิเลสนั้นมันต้องใช้สมาธิขึ้นมา

นี่เกิดจากการกระทำของเราตั้งแต่ถ้าเราศึกษาขึ้นมา แล้วเรามีความพอใจจะทำขึ้นมา แล้วถ้าทำขึ้นมา มันก็เป็นอย่างกลางๆ อย่างอันละเอียดขึ้นมา ถ้าปัญญามันก้าวเดินออกไปแล้ว ปัญญามันหมุนออกไปแล้ว ปัญญามันจะเป็นไป

นี่มันเกิดขึ้นมาจากไหน เกิดขึ้นมาจากฐานที่กรรม การกระทำ โอกาสของเรา เราสร้างโอกาสของเราหรือไม่ยอมสร้างโอกาสของเรา ถ้าเราสร้างโอกาสของเราขึ้นมา มันจะเป็นว่าเราสามารถทำได้ ถ้าเราไม่สร้างโอกาสของเรา เราก็หวังแต่การงานทางครอบครัว หวังแต่การงานทางโลก หวังแต่ทุกอย่างไป เห็นไหม ความหวังอันนั้น มันเป็นเรื่องของความดีเหมือนกัน

ถ้าเราอยู่ในคุณประโยชน์นะ งานมันไม่เป็นประโยชน์หรือเป็นประโยชน์ มันเป็นความดีความดีอย่างหยาบ ถ้าความดีอย่างหยาบเราไม่ทิ้ง มันก็ไม่ได้ความดีอย่างกลาง ไม่ได้ความดีอย่างละเอียด แล้วมันทำคู่ไปได้ ถ้าเรามีโอกาส เราสามารถทำได้

ทางของคฤหัสถ์มันคับแคบ มันคับแคบอย่างนี้ คับแคบที่เราไม่มีเวลา เราไม่มีโอกาส เราถึงหาทางอันสะดวก เห็นไหม หาทางอันกว้างขวาง บรรพชิตนี้มีทางอันกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมงนี้พยายามปฏิบัติตอนนั้นก็ได้อะ พยายามที่จะทำตอนไหน เวลาของเรามีอยู่ เห็นไหม เปิดกว้างให้

สำหรับว่าเราจะค้นคว้าหาธรรมอย่างละเอียด หากกรรมดี สร้างคุณงามความดี สร้างกรรมดี โอกาสวาสนาของเรา เราสร้างของเราเอง

ถ้าเราตายไปแล้ว โอกาสวาสนาของเรามันจะเกิดเป็นมนุษย์สมบัติหรือไม่เกิดมนุษย์สมบัติ อยู่ที่การกระทำของเราปัจจุบันนี้

ผลเกิดขึ้นมาแล้วมันจะเกิดเป็นวิบาก เห็นไหม มันเป็นการกระทำของเราขึ้นมา เกิดวิบาก การกระทำของเราขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง ผลนั้นมันจะย้อนกลับมาหาเรา ถ้ามันย้อนกลับมาหาเราได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม เป็นประโยชน์กับเราปัจจุบันนี้ก็เป็นประโยชน์กับเราปัจจุบันนี้ แต่มันเป็นประโยชน์กับใจดวงนี้ ใจดวงนี้มันเวียนไปเวียนมา มันเวียนไปตามประสาของมัน มันจะเวียนไปหาอะไรของมัน?

ถ้ามันเวียนไปในคุณงามความดี เห็นไหม ทำดีๆ จนถึงที่สุดมันก็พ้นจากบาปอกุศลได้ ถ้าทำดี เห็นไหม ทำดีทำชั่วของเรา มนุษย์เราเหมือนกัน มันก็ดิบกิ่งดี เห็นไหม ทำดีทำชั่วปนกันมา มันถึงเป็นอย่างเรา เราถึงเกิดมามีความสุข มีทุกข์ ถ้าเวลาทุกข์ขึ้นมา มันก็ไม่มีความสุข มีสุขขึ้นมาก็มีความปรารถนา ไอ้สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ทั้งหมดเลย แล้วสิ่งที่คงที่มีไหม?

มี! สิ่งที่คงที่มีอยู่เป็นไปได้อยู่ที่ใจของเรา แต่ใจของเรามันยังหลอกตัวเราเองอยู่ ใจของเรา ยังไม่เป็นปกติของมัน เห็นไหม ถึงต้องมีสติควบคุมให้มันปกติได้ ถ้าสติควบคุมให้มันปกติได้ มันจะเป็นไปหาถึงความคงที่ของมันจากภายใน

ความคงที่ของมันจากภายใน จิตใจของเรานี้ว่าแห่ว เดือดร้อนตลอดไป จะมีความสุข จะมีสมบัติขนาดไหนก็แล้วแต่ มันต้องมีความว่าแห่ว ต้องมีความอภัยอาวรณ์ของมันในหัวใจ อันนี้มันเป็นสมบัติธรรมชาติของมันเลย นี่กิเลสมันเป็นแบบนั้น กิเลสอยู่ในหัวใจของเรา มันยังไม่มีสิ่งใดที่เป็นที่พึ่งได้ มันไม่มีสิ่งใดที่เป็นที่อาศัยได้ มันก็ต้องหาที่พึ่ง เห็นไหม โดยแสวงหาของเขาๆ ของเขาก็แสวงหาตามความเห็นของเขา แสวงหาผิดไป

ถ้ามันเจอธรรมขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเราไม่เจอธรรม แสวงหาตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติ สมาธิ ปัญญา ถ้ามีสติ มีสมาธิ มีปัญญา นี่ภาคปฏิบัติ เริ่มต้นจากทาน สติ ภาวนา เห็นไหม เรามีทาน มีสติ มีภาวนาขึ้นมา อันนั้นเราต้องทำจากเรื่องของกิริยาข้างนอกด้วย

แต่ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นใหม่ ความสงบของใจ ถ้าใจไม่สงบ งานนั้นจะไม่เกิดขึ้น ถ้าความสงบของใจ งานทำความสงบของใจก็งานทุกข์ยากอยู่แล้ว มันจะทุกข์ยากมาก เพราะกว่าสงบจะเกิดขึ้นได้ มันมีแต่ความฟุ้งซ่านของใจ ใจมันธรรมชาติของมัน มันเดือดร้อนอยู่แล้ว ธรรมเข้าไปเจือจางมันให้มันสงบได้ ถ้ามันสงบได้ ความสุขเกิดได้จากเรา ความสุขเกิดได้จากความเห็นจากภายใน จากความเห็นจากหัวใจ มันสุขขึ้นมาอย่างนั้น มันไม่ต้องแสวงหา

ไอนี้มันเดือดร้อนนะ ความสุขที่เราหาหะหาชั่วคราว ความสุขของโลกเขานี้มันชั้น เห็นใหม่ มันสุขเวทนา สุขเวทนาอยู่กับทุกเวทนา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เห็นใหม่ เวลาวันศุกร์วันสุดสัปดาห์ ลูกหลานกลับมาจะ มีความอึดใจ มีความพอใจมาก แต่พอวันที่มันจะกลับขึ้นมา ใจหายใจแป้ว

สุขเกิดขึ้นมา สุขแล้วมันก็ต้องเจือจางไป สุขแล้วมันก็ต้องเวียนไป สุขเกิดขึ้นมาแล้วมันก็อนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง เราคว่าสิ่งที่ตรงนี้ เราเป็นไป แต่มันเป็นเครื่องอยู่นะ มันเป็นที่ทุกข์แสนทุกข์ขนาดไหน พอมีสิ่งประโลมใจขึ้นมามันจะมีความเป็นไปได้ มันเป็นเครื่องประโลมใจเฉยๆ มันเป็นสุขของโลกเขา

นี่ความสุขของโลกหาได้ขนาดนั้น ถึงไม่หากก็เห็นความสุขของความเป็นจริง ถ้าสุขในโลกเขาเป็นสุขอย่างนั้น มันจะหาอะไรมาให้ มันเพียงแต่ว่าหาความอาลัยอาวรณ์มาให้ หาความกอดถ่วงมาให้

“ในสโมสรสันนิบาตขนาดไหนก็แล้วแต่ ทุกดวงใจว่าแห่ว” ทุกดวงใจว่าแห่ว เห็นใหม่ ขนาดในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจยังว่าแห่ว แล้วใจของเรามันทำอะไรอยู่ เห็นใหม่ มันไม่อยู่ในสโมสรสันนิบาตของเรา มันอยู่ในสโมสรสันนิบาตของกิเลส มันอยู่ในความหมกมุ่นของใจ ใจมันหมกมุ่นอยู่กับความเห็นอันนั้น มันชำระล้างไม่ได้

นี่มันเป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคลนะ เป็นหน้าที่ของเรา ถ้าเราจะต้องชำระของเราเอง ถ้าอันนี้มันปลดเปลื้องออกไปจากใจ ความเป็นอยู่แล้วเราก็คู่กับโลกเขาไปได้ โลกอยู่ของเขาไปอย่างนั้น อยู่ไปสักวันหนึ่งเพื่อรักษาชีวิตนี้ให้มันพ้นไปแค่ถึงหมดเวลาอายุขัยมันก็ตายไป ผู้ที่ชำระกิเลสได้เป็นอย่างนั้นนะ ก็อยู่ในโลกเขาไปอย่างนั้น

ทำไมชำระกิเลสไปได้ทำไมไม่รีบไปหาความสุขของเขา? ไม่รีบหาความสุขของตัวเอง?

ความสุขมันเกิดขึ้นพร้อมอยู่กับในความสุขนั้น ชั้นมันกระดิกไปเฉยๆ เห็นไหม เสวยอารมณ์ เสวยออกไปเพื่อสื่อความหมาย เพื่อโลกของเขา เพื่อโลกเพื่อสงสาร เห็นไหม เพื่อโลกแล้วมันอยู่ในโลก เชื่อของภพยังมีอยู่ เชื่อของกิเลสก็ออกไปจากใจ เชื่อของกิเลสไม่มีในหัวใจแล้วมันจะไม่เกิดอีกต่อไป

แต่เชื่อของภพ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสอนพระเจ้าสุทโธทนะ ไปสอนพ่อ ไปเอาพ่อพ้นจากกิเลสได้ ไปสอนลูกไปสอนใคร นั่นนะเชื่อของภพ สิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่ในเชื่อ เศษส่วนของกรรมยังมีอยู่ มันยังเวียนไป นี่เรื่องของโลก เรื่องประโยชน์โลกเป็นแบบนั้น แต่เรื่องของใจมันพ้นไปแล้ว มันพ้นออกไป

นั่นนะสุขเกิดขึ้นตั้งแต่วันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันมีความสุขเกิดขึ้นจากหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นจะเข้าใจทั้งหมด มันจะวนอยู่ของมันภายใน มันอ้อมพอกของมันภายใน เพียงแต่ออกมาข้างนอก

“นาคิตะ นั้นพวกใครเขามา? มันเหมือนกับชาวประมงมาหาปลาทั้งนั้น” เหมือนกับชาวประมงนะ

นี่มีพระไปกราบพระพุทธเจ้าแต่แสวงหาที่พักอาศัยไป พระพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ไปล่องออกไป! ให้ไปล่องออกไป!” พระพุทธเจ้าเวลากำราบกิเลสของสัตว์โลก กำราบกิเลสของพระภิกษุ บรรพชิต ท่านก็กำราบ อันนั้นเป็นกิเลสไหม? ไม่เป็นกิเลสหรอก อันนั้นเป็นการสั่งสอนขึ้นมา เห็นไหม “เหมือนชาวประมงมาหาปลาทั้งนั้น” มันส่งเสียงอีกทีก็ ให้พระนาคิตะไปล่องออกไป ไปล่องออกไปเลย ไปพระออกจากวัด

อันนี้มันเป็นภพ มันเป็นหน้าที่ มันเป็นเรื่องของโลกเขา มันวนอยู่ในโลกเขา มันยังมีอยู่ มันก็เรื่องประโยชน์ของโลกเขา เสร็จแล้วก็เรียกกลับมาไป เทวดามาบอกว่า “ผู้ที่บวชใหม่มีจิตนิสัยก็มี เขาไม่รู้อะไรได้ก็มี” เห็นไหม ถึงให้เรียกกลับมาแล้วเทศน์ เทศน์ขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาหลายองค์ช่วงนั้นนะ อันนี้อยู่ในพระไตรปิฎก

นี่สุขเกิดขึ้นจากในหัวใจ แต่ก็มีการดู มีการเฝ้าการว่า เพราะอันนั้นมันเป็นเครื่องสอนโลก มันเป็นเครื่องมือ เราจะมีพูดแต่คุณงามความดี พูดแต่ความดีอย่างเดียว มันจะเชื่อกันได้อย่างไร

คนเราควรควรดู เวลาเอ็ดต้องควรเอ็ด เห็นใหม่ เอ็ดอะไร? เอ็ดกิเลสของใจ ไม่ใช่เอ็ดของตัวเอง
นั้น

ใจมันพอกพูนไปด้วยกิเลส มันสามารถชำระกิเลสหลุดออกไปได้ แต่! แต่เพราะเราไม่รู้
เราไม่เข้าใจเรื่องของเราเลย ต้องครูบาอาจารย์ช่วยปลดช่วยเปลื้องให้ ถ้าครูบาอาจารย์ช่วยปลด
ช่วยเปลื้องให้ เราก็มจะมีโอกาสของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ไม่ช่วยปลดช่วยเปลื้องให้ เรากว่าจะปลด
เปลื้องได้นะ มันทุกข์แสนทุกข์นะ มันต้องพยายามค้นคว้า พยายามค้นหา

แล้วมันเรื่องของเรานะ เกิดขึ้นก็เป็นเรื่องความเห็นภายใน นี่เป็นเรื่องเราคิด มันควรจะ
ถูกต้อง เราคงคิดมันควรจะถูกต้อง วนหาอยู่นั่นนะ จนกว่าลองผิดลองถูกขึ้นไป จนเลือดสาดออก
มาแล้วถึงว่า อ้อ.. อันนี้ผิด เห็นใหม่ กว่าอันนี้ผิดขึ้นมาจะปล่อยวางได้ มันเป็นความทุกข์ของเรา
มันเป็นการเนิ่นนานเสียเวลา ครูบาอาจารย์ช่วยปลดช่วยเปลื้องให้ นั่นก็ว่าเป็นการดูเป็นการค่า

นั่นนะคุณค่าของครูบาอาจารย์เพราะท่านทันกิเลสของท่านก่อน ท่านถึงเห็นว่าสิ่งนี้เป็น
กิเลส สิ่งนี้คือความเคยใจ สิ่งนี้ควรจะระงับมัน ถ้าระงับมันได้สะสางมันได้ มันจะเป็นไป ถ้าระงับ
มันไม่ได้ มันจะพองตัวขึ้นมา มันเคยทำซ้ำสองซ้ำสาม กำลังมันจะมากขึ้นๆ ก็เลยกลายเป็นจริต
นิสัย เป็นความเห็นของเราไปเลย

นี่มันเห็นอยู่จากภายในของใจดวงนั้น แต่เราไม่รู้ กิเลสเกิดขึ้นจากเราแต่เราไม่รู้ แต่ผู้ที่
ชำระกิเลสแล้ว จะรู้สิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากไหน แล้วจะชำระกันอย่างไร จะแก้ไขอย่างไร แต่! แต่มัน
ที่ว่ามันทำแสนยาก มันทำที่ว่าต้องมีความพยายามของใจดวงนั้นขึ้นมา ถึงพยายามต้องซึบออกใจ
ซึบออกให้ทำได้

ทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดขึ้นจากใจดวงไหน ใจดวงนั้นมีที่พึ่ง ใจดวงนั้นพอ
เป็นไปได้ เกิดมาแล้วไม่เสียชาติเกิด เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วหาสมบัติของใจไปได้ เห็น
ใหม่ สมบัติของร่างกายคือสมบัติในโลกนี้ผลัดกันชม สมบัติของใจจะติดเนื่องไปกับใจตลอดไป
เอวัง